

מגזין תרבות

אוהד נהרין: "במותם ציוו לנו עוד מתים"

אוהד נהרין. הרוע חדר לנשמתנו צילום: אלה ברק

"אני עוכר ישראל? עוכרי ישראל הם הממשלה שלנו. הם הימין המתנחלי-המשיחי. הם אלו שחושבים שהפעולה של צה"ל צריכה להימשך, שחושבים שחיילים מתים וחסופים מתים הם מחיר ראוי. הם אלו שהופכים את המלחמה למטרה עצמה". אוהד נהרין לא מסוגל להמשיך לרקוד ולשתוק

[התראות במייל](#)[גילי איזיקוביץ](#)

03 בינואר 2024

בשבועות האחרונים חוו רקדני בת שבע חוויה שטרם הכירו. היא חזרה על עצמה ואירעה בכל פעם שביצעו את היצירה "2019" של הלהקה. היצירה, כמו שנרמז משמה, עלתה לראשונה לפני ארבע שנים וכלל לא היתה אמורה להיות מבוצעת כעת. זה היה חידוש ספונטני, החלטה מיידית שהתגלתה כנכונה לרגע. וכמו דברים אחרים ברגע הזה, התברר שיש לה תופעות לוואי שלא נראו בעבר. למשל התגובה של הקהל שגועה בבכי.

[הארץ על הדרך](#)

אוהד נהרין: "במותם ציון לנו עוד מתים"

שום דבר בימים האלו לא נראה כמו שאמור היה להיות ואמנות עוד יותר מהרגיל מעוררת תגובות חריגות. "2019" מועלית בסטודיו של הלהקה ולא באולם מופעים, והיא נוצרה מלכתחילה כיצירה תובענית וטוטאלית. היא מבוצעת מול קהל מצומצם ובקרבה פיזית גדולה בינו לבין הרקדנים ואין רגב של ישראליות שהיא לא הופכת.

הבמה הצרה, דמוית המסלול, משתנה בכל רגע. פעם היא נשף ופעם היא מצעד צבאי, פעם זירת גלדיאטורים ופעם מסיבה. לרגע הופך הסטודיו לקומזיץ של שירה בציבור, למועדון לילה ואז לטקס אשכבה. זו יצירה פטישיסטית וקאמפית וכמו-מיליטריסטית, יש בה תחושת דחיפות וסכנה וביקורת על אלימות והיא גם פשוט שוברת לב.

"2019" נוצרה כבעיטה נוקבת, מכוונת היטב לבטן, אבל הצפייה בה עכשיו, כשהבטן מלאה כל כך, היא בפני עצמה רגע היסטורי. רגע שבו היצירה, שהיא בוודאי העבודה הביקורתית ביותר שיצר אוהד נהרין לבת שבע, פגשה את המציאות בגרסתה הנוכחית, אחרי 7 באוקטובר. ולא רק שמבצעי היצירה טוענים לתוכה משמעויות וכובד חדשים, אלא גם הנמענים, קהל הצופים, אחרים עכשיו.

יש במחול, לא רק ב'2019', נחמה בתוך הזוועה. לא כל סוג מחול הוא כזה, אבל בהתכוונות של מה שאנחנו עושים, הנפש הכלואה בדימוי העצמי שלה יכולה למצוא חופש דרך התנועה
אוהד נהרין

"יש פה דיאלוג עם ההווה", מסכים נהרין. "לא שיניתי את הכוריאוגרפיה ולא את המוזיקה, מעבר לשינויים בתנועה שנעשו מפני שיש כמה רקדנים חדשים בעבודה. כן עבדנו על פרשנות ועל השפה המחולית שלה. המנעד שלה גדל. לפני חודשיים בערך הבנו שהסיוורים שתוכננו ללהקה לא יתקיימו וחשבנו ש'2019', למרות

שהיא נוגעת במקומות כואבים, יש לה איכות פורמת; היא פורמת אותם בו בזמן. זו היתה החלטה של המנהלת האמנותית של הלהקה, ליאור אביצור, וזו היתה הצעה שאנחנו יכולים לעמוד מאחוריה עכשיו.

"יש במחול, לא רק ב'2019', נחמה בתוך הזוועה", ממשיך נהרין. "לא כל סוג מחול הוא כזה, אבל בהתכוונות של מה שאנחנו עושים, הנפש הכלואה בדימוי העצמי שלה יכולה למצוא חופש דרך התנועה. יש יופי ויש חיבור ישיר בגוף, מתחת לבגד, חיבור למהות הקיום שלא זקוק לאמצעים מתווכים. מי שרואה וחש את הגוף זז, יש לו תקשורת ישירה למחוזות הדמיון שלו, למחשבות שלו, לחושים שלו. אין עוד אמנות אחרת שיכולה לעשות את זה ככה, בעזרת הגוף שהיה הכלא שלך ועכשיו הוא זה שמוציא אותך לחופשי בתנועה שלו".

סיבובי ההופעות הבינלאומיים של הלהקה בוטלו?

"לוח הזמנים של בת שבע השתנה מאוד. כל הסיורים שלנו בוטלו או נדחו. יפן, גרמניה, איטליה, ארצות הברית. עד יוני אין סיורים וזאת היתה אמורה להיות שנת סיורים. ביוני אנחנו מופיעים בצרפת, אבל היינו אמורים לעשות שם את 'אנאפאזה' ואחרי 7 באוקטובר אמרתי שניסע בתנאי שנוכל להופיע עם היצירה '2019' במקום והם הרימו את הכפפה. אנחנו מופיעים בארץ, מחדשים עבודות שלא חשבנו לחדש ומבטלים דברים אחרים. בעקבות המצב גם עזבו אותנו רקדנים (לא ישראלים, ג"א): ארבעה מ-18 הרקדנים בלהקה ואחד או שניים מהאנסמבל. הם לא היו עוזבים, לא בעיתוי הזה לפחות, אלמלא התחילה מלחמה".

מה הנימוק שאתה שומע מהשותפים שלכם בעולם על הביטול?

"הטענה העיקרית היא שהמארחים שלנו לא יכולים לקחת אחריות לביטחון שלנו. הלהקה גם מפחדת לקחת אחריות לביטחון הרקדנים. בצרפת משום מה הם הולכים על זה כרגע. הופתעתי שביפן בוטל הסיור. אני בטוח שזה לא נעשה כאקט אנטי ישראלי, אנטי בת שבע. הם כולם אוהבים את הלהקה ומדברים לא על ביטול אלא על דחייה. הסיור לארה"ב שנקבע למרץ הקרוב נדחה למרץ הבא. ביפן זו הפעם השלישית שדוחים, הפעמיים הקודמות היו בגלל הקורונה".

מעולם לא הייתי כל כך מוטרד, דואג, חרד כמו שאני ב-90 הימים האלו. אלה לא דאגות חדשות, רק הווליום השתנה אוהד נהרין

**מישהו מדבר איתכם על האווירה נגד ישראל? על האפשרות
שהקהל הפוטנציאלי שלכם לא ירצה לבוא בגלל זה?**

"אנחנו כל כך לא במרכז העניינים, יש כל כך הרבה דברים חמורים ומטרידים שקורים, זה לא בדיון. זה יהיה לדבר על עקיצת יתוש בזמן שהבית עולה באש. אנחנו לא מדברים על עקיצת היתוש וכן מדברים על הבית שעולה באש. הסיפור הוא לא בת שבע".

**אבל בת שבע סבלה וסובלת כבר שנים ארוכות ממחאות וצעדי
BDS, לפעמים קולניים ובריוניים כלפיה.**

"זו בדיוק עקיצת היתוש. כשאנשי BDS מפגינים זה לצערי לא עוזר לפלסטינים, אבל כן מוסיף דרמה. הדיון כמה זה משפיע עלינו הוא לא חשוב. אנחנו מנסים לנווט בתוך השינויים, אבל אנחנו לא קורבן.

"מעולם לא הייתי כל כך מוטרד, דואג, חרד כמו שאני ב-90 הימים האלו. אלה לא דאגות חדשות, רק הווליום השתנה. אני לא מאלו שאומרים 'התפכחתי'. אני חושב שמיד, זמן קצר אחרי 7 באוקטובר, הרגשתי את הפוטנציאל למה שקורה עכשיו. אני מתנגד לפעולות שקורות עכשיו (כוונתו למעשיה של ישראל בעזה, ג"א). אנשים יכולים לטעון שיש להם אמפתיה, אבל איך אפשר לחתוך בבשר ולהרגיש אמפתיה בו בזמן? ואם אין לך אמפתיה – אוי ואבוי. הדיבור כרגע הוא בין רע לרע יותר, אין הבדלה ברורה בין טוב לרע ואז הכל רע, הכל סוגים שונים של רע. אני חסר אונים ואין לי שום השפעה על הדבר".

אוהד נהרין. "הדיבור כרגע הוא בין רע לרע יותר. אני חסר אונים" צילום: אלה ברק

ביחד הפסדנו

מאז ומעולם היה נהרין דמות פוליטית והדבר בוודאי אינו שונה עכשיו. המצב מאז 7 באוקטובר מייסר אותו, עד כדי כך שלראשונה זה שנים הסכים להתראיין. זה בא לידי ביטוי גם בפעילות החברתית שלו: השבוע, בימים רביעי וחמישי, לימד שיעור גאגא המוני למטרות צדקה. גאגא היא שפת התנועה שפיתח והעמיד לה מורים ואלפי תלמידים ומתרגלים ברחבי העולם, רקדנים ולא רקדנים. כבר עשור הוא מעביר שיעור שנתי רב משתתפים שכל ההכנסות ממנו נתרמות לאגודה לזכויות האזרח, אבל מאז 7 באוקטובר קיים כבר ארבעה אירועים כאלה ועוד היד נטויה.

ניכר בו שהוא חרד ומתוסכל. מחד גיסא, ברור שהוא מבקש להימנע מדיבור מתלהם, שהוא כואב ומדבר ברגש ברור של מסירות ואהבת מולדת. האופן האטי והמדוד שהוא פורש את הדברים בשיחה איתו בביתו מבהיר זאת היטב. מאידך גיסא, ברור שהדברים שהוא אומר יקטלגו אותו בציבור הרחב, ולא לראשונה, כעוכר ישראל. יומיים או שלושה אחרי הטבח יצר סלוגן בכחול-לבן עם הכיתוב "ביחד הפסדנו". דומה שהוא מביט במאורעות השבועות שעברו מאז בתסכול ואימה גוברים.

קרה דבר נורא ולא היתה ברירה אלא לפעול. מה צריך היה לקרות אחרת?

"קרה משהו נורא. בקנה מידה שלא הכרנו. חמאס הוא אויב האנושות. אבל זה חלק ממעגל אלימות שלא התחיל ב-7 באוקטובר. יש מעגל של סבל של יהודים, ישראלים, פלסטינים. יש רשימה של עשרות מבצעים שעשה צה"ל ב-40 השנים האחרונות, בעזה ובשטחים הכבושים בגדה המערבית.

"כשאני אומר שמעגל האלימות לא התחיל ב-7 באוקטובר, אומרים לי שאני עוכר ישראל. לי ברור מיהם עוכרי ישראל. עוכרי ישראל הם רוב, אם לא כל, הממשלה שלנו. עוכרי ישראל הם הימין המתנחלי-המשיחי. עוכרי ישראל הם אלו שחושבים שהפעולה של צה"ל צריכה להימשך ומצדיקים אותה ושטוענים שאסור לבקר את חיילי צה"ל. עוכרי ישראל הם אלו שחושבים שחיילים מתים וחטופים

מתים הם מחיר ראוי להישגי הלחימה. עוכרי ישראל הם אלו שהופכים את המלחמה למטרה עצמה".

מתי יגיע מספר המתים שאמור לתת לך להרגיש שניצחת? הרי הפסדנו. אם ב-10 באוקטובר היינו אומרים 'ביחד הפסדנו', לא 'ביחד ננצח' - מה היה קורה? אוהד נהרין

מצד שני, איך אפשר לא להילחם כשאידיאולוגיה רצחנית כל כך מאיימת עליך, קילומטרים אחדים ממך?

"פתרון מדיני. כמה ימים אחרי הטבח, ב-10 באוקטובר נאמר, כשלא היתה כבר סכנה קיומית לישראל, אפשר היה להפסיק. לנסות להחזיר את השבויים והחטופים, זה קודם כל. מתי יגיע מספר המתים שאמור לתת לך להרגיש שניצחת? הרי הפסדנו. אם ב-10 באוקטובר היינו אומרים 'ביחד הפסדנו', לא 'ביחד ננצח' - מה היה קורה?"

"צריך לדאוג להווה איכותי כדי שהעתיד יהיה טוב. לעצור, ללקק את הפצעים, לחפש קהילה בינלאומית שתתמוך בפתרון, לשחרר את החטופים, לעזור ל-1,300 משפחות שכולות, לאלפי פצועים ולעשרות אלפי מפונים. כבר בכך אתה משתק את החמאס. אתה לא נלחם. איך אפשר לא לבדוק דבר כזה לפני שעושים מה שעושים? אני לא יודע מה יהיה, אבל אני יודע שמה שקורה עכשיו הוא בידינו. תפסיק להילחם היום - תציל את אלה שימותו מחר. מבטיחים לנו חודשים רבים של לחימה. בחשבון פשוט: נאמר שישה חודשים? שניים-שלושה חללים ביום? יותר מ-500 מתים".

אירוע הגאגא ההמוני. בשביל רעיונות חדשים צריך לוותר על רעיונות ישנים צילום: Ascaf

המונולוג הזה מהדהד בראש במיוחד למי שצפו ב"2019", פשוט כי המחול נראה כמו הווריאציה התנועתית היפהפייה והטראגית של המילים הקשות שנהרין אומר. ברגע השיא של המופע נשמע עיבוד מושר של "את ואני והמלחמה הבאה" מאת חנוך לוין בקול הבס שלו

והסצינה הזאת כמו מקפלת בתוכה עשרות שנים של אלימות מתגברת.

כמה ימים אחר כך, בשיחה נוספת, נהרין נשמע מוטרד עוד יותר. זו לא רק הטרגדיה, הוא אומר, זו הפליאה אל מול האירוע המתגלגל. "נראה כל כך ברור שכל מה שקרה מאז לא קידם אותנו, להיפך, וצריך היה לראות את זה כבר אז, לפני שנכנסים עמוק לטעות הזאת שלא מובן איך נצא ממנה עכשיו. לא צריך להיות בקי בהיסטוריה בשביל להפעיל היגיון בריא ועל הדרך אולי גם להיות הומני.

"לפני יותר מחודש חדלתי לצפות בערוצי החדשות", הוא ממשיך ומספר. "לא יכולתי יותר מול האטימות, הזחוחות, השקרים ומסחטת הרגשות הגדולים כביכול. אני זוכר את הרגע שאמרתי לעצמי: זהו. בשלב הזה כבר רבע עזה היתה הרוסה, מיליון חסרי בית ואלפי הרוגים. עזתים בלי חשמל ובלי מים. יושב לו פרשן צבאי, שכחתי את שמו, לובש שחור, בלי עניבה, בערוץ 12, מדבר בקול שקט ואומר: 'בשלב זה עדיין אין משבר הומניטרי ברצועה...' בשבע מילים הוא הצליח לנסח את הרוע הטהור שחזר לנשמותינו והפך רבים כל כך מאיתנו למפלצות אדם.

"אם אנחנו רוצים לשנות משהו בסיפור שלנו אחרי מה שקרה ב-7 באוקטובר, לכבד את מתינו, לפעול בשמם ולהצליח לצאת מהזוועה שמתחוללת, הדבר הראשון שעלינו לעשות הוא להפסיק לחיות בפער העצום שבין תפיסת המציאות לבין המציאות עצמה. אם לא נצמצם את הפער הענק הזה, יהיה הרבה יותר רע. אנשים חושבים שהדעות שלהם הן עובדות. אלו שרואים עצמם מומחים גדולים, בעיקר אלו – מתכחשים למציאות. השיח מלא באנשים כאלה בכל מקום, שכביכול מכירים את ההיסטוריה. למעשה, אנחנו מומחים בלא ללמוד מההיסטוריה. כולנו למדנו לימודי שואה, מכירים את הגזענות והאנטישמיות שהעם היהודי סבל ממנה, את השימוש לרעה בכוח שנעשה נגדו. אנחנו עושים עכשיו דבר דומה. מה למדנו? כלום. בגלל הנטייה להתקרבות, שהיא הצורה הכי שכיחה של הצדקה לאלימות, אנחנו בזוועה המתמשכת עכשיו. ליהודים יש היסטוריה של היות קורבנות. ברירת המחזל היא להרגיש קורבן ובכך למצוא הצדקה

למעשי אלימות קיצונית ופעולות נקם. אי אפשר להרוג אידיאולוגיה, אפשר רק לאיים עליה באידיאולוגיות אחרות שיהפכו לפופולריות יותר. פתרון מדיני הוא האיום הכי גדול על החמאס, לא מלחמה. מלחמה היא הדלק של חמאס".

אנשים מדברים על הערבים, המוסלמים, העזתים, כ'הצד השני'. מה זה הצד השני? יש בארץ אנשים שהם יותר הצד השני מאנשים רבים בעזה. הצד השני לא נמצא בעזה, הוא פה בינינו
אוהד נהרין

אבל אין היתכנות לדבר הזה, וגם אם היה, היה מתעורר זעם אזרחי.

"אני חושב שאני לא לבד ולא היחיד שראה את זה גם כמה ימים אחרי 7 באוקטובר. אני חושב שהיו עוד אנשים שהבינו שאם לא נחפש פתרון מדיני - נסתבך. אבל כשאתה נותן לגנרלים ולממשלה מושחתת שמלאה באנשים בורים וגזענים לנהל את העולם, הם עושים מה שהם יודעים: להילחם.

"אנשים מדברים על הערבים, המוסלמים, העזתים, כ'הצד השני'. מה זה הצד השני? יש בארץ אנשים שהם יותר הצד השני מאנשים רבים שחיים בעזה. הצד השני לא נמצא בעזה, הוא פה בינינו. צריך להכיר בכך שיש הרבה משותף בין כל בני האדם. גם כשאין הסכמה, אין דבר כזה שאי אפשר למצוא אצל מישהו אהבה, רצון לתת, דאגה, אלא אם כן הוא באמת פסיכופת של אחד מאלף. צריך להאמין שאפשר למצוא את היכולת הזאת אצל כולם.

"יש לנו בלהקה 40 רקדנים מעשר מדינות. אנחנו לא חולקים היסטוריה דומה ולא חולקים אזרחות אחת, יש לנו העדפות ודעות מגוונות ושונות. אנחנו נמצאים בתהליכים מתמשכים ביחד, שבהם אנחנו מגדילים את מעגלי המודעות שלנו. אני מצפה מעצמי ומהם ללמוד מהטעויות שלנו. אנחנו לומדים לוותר על רעיונות ישנים לטובת רעיונות חדשים טובים יותר. אנחנו לומדים שכשעושים טוב, יהיה טוב.

אנחנו מודים שתמיד נהיה רחוקים מהשלמות ובו בזמן מסוגלים ליצור רגעים עילאיים. כשאני מלמד גאגא אונליין אני פוגש מאות אנשים, לא מזמן העברתי שיעור שהיו בו 700 משתתפים מ-50 מדינות, כולל איראן, רוסיה, הונגריה, מדינות שמייצגות משטרים חשוכים. אלו אנשים שהבסיס שלהם דומה לשלך. מחוזות דמיון משותפים, סולם ערכים משותף, אתיקה אוניברסלית משותפת.

"הבעיה היא שכדי להרוס לא צריך שום כישרון, לא ניסיון מוקדם, לא מיומנויות. קל מאוד להרוס. בארץ יש המון בונים, אנשים שיוזעים ורוצים ומסוגלים, והם גם מי שיבנו ויביאו את השינוי שאין מצב שלא יבוא. לנו הבונים קשה כי ההורסים פועלים בקלות. אני אומר 'לנו הבונים', כי אני חושב שאני חלק מהבונים האלה. יש המון בונים בארץ. אולי אפילו יותר מההורסים, פשוט נורא קל להרוס. יש בונים, אנשים כאלה, גם בעמדות מפתח; אפילו בהנהגה. הם כאלה גם אם היום הם עושים טעויות. גם אם הם לא מייצגים את איך שהייתי רוצה שיתנהלו הדברים. הלב שלהם במקום הנכון".

מתוך "אנאפזה 2023". הושארה בצד צילום: Ascaf

נטרול במקום חיסול

בגיל 71 לנהרין יש מעמד שמעטים בלבד אנשי התרבות והאמנים ששותפים לו, בארץ ובעולם. להקת בת שבע בהנהגתו נחשבת לאחד מהרכבי המחול העכשוויים המהפנטים והחשובים ביותר. דומה שאין רגע שבו יצירה שלו אינה עולה על בימה כלשהי בעולם.

הוא נולד בקיבוץ מזרע לאליאב נהרין, שחקן תיאטרון ופסיכולוג, וצופיה, רקדנית שהיתה מורה לתנועה. כשהיה בן חמש עזבה המשפחה את הקיבוץ, אבל מאז ומעולם אפשר היה לזהות את הישראליות הספציפית הזאת, של קיבוץ ואדמה, במחול שלו. תמיד רקד וזז, אבל הפך לרקדן בגיל הקשיש 22. הוא התקבל כרקדן בבת שבע זמן לא רב אחר כך, לאחר מפגש עם הכוריאוגרפית מרתה גראהם, טס לרקוד בלהקתה בניו יורק. במקביל למד בג'וליאד ואחר כך רקד זמן לא ארוך גם בלהקת מוריס בז'אר, ואז קיבץ סביבו רקדנים והחל ליצור.

לאחר שהפך למנהל האמנותי של להקת בת שבע ב-1991, יצר מחולות מהפכניים, חיבורים שנחשבו בלתי אפשריים, והביא אל המחול קהל חדש וליבידו גועש. שורה של יצירות הגדירו מחדש את עולם המחול הישראלי: "קיר", שבה שיתף פעולה לראשונה עם להקת "נקמת הטרקטור", "אנאפאזה", "דקהדאנס". ב-1995 בחר בו "ניו יורק טיימס" לאחד מחמשת הכוריאוגרפים החשובים בעולם. ב-1998 הוכתר לאביר מסדר האמנויות מטעם ממשלת צרפת.

באותה שנה כמעט נפלה הממשלה בגלל עבודה של בת שבע: "אחד מי יודע", הקטע האיקוני שיצר ל"קיר" והופיע גם ב"אנאפאזה", שובץ במופע "פעמוני היובל" שעמד במרכז חגיגות ה-50 למדינה. אבל גורמים דתיים איימו לשבש את הטקס אם רקדני הלהקה, שתוך כדי המחול פושטים את החליפות השחורות והכותנות הלבנות שלגופם ונשארים בבגדים תחתונים, לא יבטיחו להתכסות. נהרין סירב וההופעה בוטלה. כמה שנים אחר כך נראה היה שהרוחות נרגעו: ב-2005 זכה בפרס ישראל ועם השנים דומה שעוטר בכל עיטור כבוד, מקומי ובינלאומי. ב-2015 הוא היה מושא הסרט התיעודי הישראלי המצליח בכל הזמנים ("מיסטר גאגא" שביים תומר הימן).

כל אותו הזמן לא חדל ליצור ולפתח את שפת המחול שהמציא. כמעט מעולם גם לא האט: קצב העבודה שלו קובע יצירה חדשה בכל שנתיים, האחרונה שבהן היתה "מומו", שהוצגה בבכורה לפני כשנה. מאז הספיק לעלות על במות החידוש המרהיב לספקטקל "אנאפאזה", אולי היצירה המכוננת והמפורסמת ביותר שלו, וכמו בתחילת שנות התשעים, גם הפעם הוא הופיע בה, שר ומנגן בגלימה אדומה עשויה קטיפה. היצירה היתה אמורה לשוב לבמות עכשיו, אבל ההפקה היקרה נדחתה ונראה שממילא לנהרין או ללהקה לא היו רצון ולא חשק לחנוג אותה.

ההרס לא ישיב את קורבנות 7 באוקטובר. מה זה משנה אם נקרא לזה פשעי מלחמה או פשעים נגד האנושות או אשכי השטן, אם לא נבין ונפנים כמה אכזרית ושגויה פעולת הצבא ברצועה

אוהד נהרין

בינתיים נראה שהוא מעדיף לפעול בפרופיל נמוך יותר. לפני כשבועיים חזר מלוס אנג'לס, שם נרקמת כעת מעורבותו בסרט החדש שעתידה לביים מגי ג'ילנהול (בין השאר, הוא מספר, עבד עם כריסטיאן בייל, כוכב הסרט), אבל את זמנו הוא מחלק בעיקר בין הסטודיו של הלהקה לבית בלב תל אביב, שם הוא חי עם אשתו, הרקדנית ארי נקמורה, בתם נוגה, הכלבה מומו ושני גורי חתולים שאימצו לאחרונה. השיחה איתו מתקיימת במטבח ובנעימים, הגם שהוא נשמע זהיר מהרגיל בכל הקשור להתבטאויות על המצב (גילוי נאות: בשנים האחרונות, בעקבות [ראיון איתו ועם תומר הימן ב-2015](#), אנחנו מיוודדים).

תמיד ביטאת את העמדות והדעות שלך. זה גבה מחיר: שורבבת לקמפיין אלים ומאיים של "אם תרצו", ספגת איומים על כספי הלהקה, שכמו כל גוף תרבות בארץ נתמכת במיליונים בידי תקציב ציבורי.

"אם תרצו הוא ארגון של הזויים, בלשון המעטה. יש בארץ ארגונים נפלאים כמו רופאים לזכויות אדם, לוחמים לשלום, פורום המשפחות השכולות, עומדים ביחד, זזים, שוברים שתיקה, בצלם ועוד רבים שבהם אני תומך. מבחינתי היצירה שלי היא הדרך העיקרית שלי להביע את עצמי. אם הייתי מרגיש שאני מסכן באמת את הלהקה או המשפחה שלי או את עצמי, אולי הייתי שוקל יותר. אולי מפחד. אין לי מה להפסיד, כי העבודה שלי היא זו שמדברת ואותה אני יכול להמשיך לעשות ואותה אמשיך לעשות. אני חושב שאנשים שתומכים בי ומאמינים בי, מזהים את זה גם אם הם לא יסכימו לדעותי. הייתי במצבים כאלה הרבה פעמים בוויכוחים עם הוועד המנהל שלנו. לפני 20 שנה אמרתי ב'ידיעות אחרונות' שצה"ל מבצע פשעי מלחמה 30 ק"מ מאיתנו, דיברתי על הגדה. קראו אותי לדיון, היו דיבורים על לפטר אותי. זה לא עירער שום דבר. זה כמו ש'פעמוני היובל' היה מין אירוע שבו הרגשתי שאני בסערה בכוס מים. זה לא הרעיש אותי. אולי מפני שרציתי להוציא את עצמי מהאירוע.

"הכסף שנותנת הממשלה הוא לא כסף של הממשלה, הממשלה תתחלף והכסף ימשיך להגיע כמו שאמור להיות במשטר דמוקרטי תקין. הם יכולים אולי לקצץ, אבל הקרטריונים לא קשורים לדעתי הפוליטית. יש קרטריונים שקשורים לכמות, איכות, מספרים וכולי. התורמים הפרטיים שלנו, שהם מאוד משמעותיים, רבים מהם אולי לא יהיו קיצוניים כמוני אבל הם כן שייכים לקבוצה שקראתי לה הבונים. הם מרגישים שייכים אלי ואני שייך אליהם. אני יכול להיות איתם בוויכוח אולי, אבל ההסכמה גדולה מאי ההסכמה".

היום היית אומר שצה"ל מבצע פשעי מלחמה?

"היום אני לא אשתמש בצמד המילים הזה, כי זה מונח משפטי. באופן מוחלט מה שקורה עכשיו הוא שגוי. מה שקורה הוא אכזרי, לא אנושי. מיליוני פליטים על סף רעב ללא גג לראשם, אמהות שלא יכולות להניק עוללים כי אין להן, לאמהות, מה לאכול, אלפי אנשים קבורים, מתים וגוססים מתחת להריסות מהפגזות צה"ל שבכוונה הורגות בלי יכולת לדעת באמת מי הקורבן. מנותקים ממים, מחשמל. אלפי ילדים מתים, עשרות אלפי פצועים גוססים, בתי החולים הרוסים, לא מתפקדים. מחסור חמור בתרופות. עשרות אלפים של ילדים יתומים והורים שכולים בטרגדיה נוראית שלא היתה מחויבת המציאות. ההרס הזה לא ישיב את קורבנות 7 באוקטובר. בעיני הוא מחלל את זכרם וגם מקטין את הסיכוי להחזיר את החטופים בריאים, אם בכלל. מה זה משנה אם נקרא לזה פשעי מלחמה או פשעים נגד האנושות או אשכי השטן, אם לא נבין ונפנים כמה אכזרית ושגויה פעולת הצבא ברצועה".

איך מדינת הייטק פורצת דרך כמו שלנו משתמשת בשיטות שהשתמשו בתש"ח כדי להילחם בחמאס? זה לא הגיוני. הפתרון צריך להיות רציני, והרעיונות שאנחנו מכירים ומבצעים הם רעיונות ישנים

אוהד נהרין

אתה בעמדה משונה שבה אתה מותח ביקורת נוקבת על מדיניות הממשלה, ולכן חוטף מבפנים, ובמקביל מצטייר בחו"ל כחזית ישראלית ולכן חוטף גם שם מהכיוון השני.

"בכללה המחאה נגד ישראל היא לא אנטישמית אלא פרו פלסטינית. יש גם טמטום ובורות, אבל רובם של המוחים נחרדים מהמראות שהם רואים מהנעשה ברצועה ובגדה, והם גם מודעים לכך שיש בישראל ממשלה ימנית קיצונית ומושחתת. הייתי בהפגנה במילאנו, הפגנה של אלפי אנשים שעמדו במשך שעתיים והרגשת באוויר תפילה לא מתלהמת לשלום. היו סביבנו ערבים וכמרים נוצרים, אוכלוסייה מקומית. זאת היתה תפילה לשלום, והלב של האנשים האלה לא היה בשנאה אלא ברצון לשלום בין הישראלים לפלסטינים, מתוך האמונה שרוב בני האדם באשר הם רוצים לחיות בבטחה לצד שכניהם, למצוא משמעות וביטחון כלכלי ולראות את ילדיהם גדלים ומצליחים".

אני חושבת שמרבית מי שמעידים על עצמם כמי שהתפכחו ממשהו, מדברים על הבנה שבעזה הטרור זוכה לתמיכה של האוכלוסייה, כלומר שהתפיסה הזאת שלך לא נכונה.

"יש הבדל בין השיח על עמים לשיח על ג'יהאדיסטים, אנשי חמאס וחזבאללה. יש יותר ממיליארד וחצי מוסלמים בעולם. לדבר על כולם באותה דרך זו איסלאמופוביה. חמאס וג'יהאד הם אויבי הציביליזציה שלנו, אבל אפשר לראות בקלות שהאיום הכי גדול עליהם הוא הסדר מדיני, זה שקוף. לצמצם את הכוח שלהם על ידי כוחות אחרים יצמק אותם. אולי הם ינסו לזנב בנו ולהרוג בנו, אבל יש עוד אויבים לאנושות.

הרס ברפיח, השבוע. "מחלל את זכרם של קורבנות 7 באוקטובר" צילום: AFP --

"איך מדינת הייטק פורצת דרך כמו שלנו משתמשת בשיטות שהשתמשו בתש"ח כדי להילחם בחמאס? זה לא הגיוני. אני לא מדבר על פיתוח אמצעי לחימה. הפתרון צריך להיות רציני, והרעיונות שאנחנו מכירים ומבצעים הם רעיונות ישנים. אבל בשביל רעיונות חדשים צריך לוותר על רעיונות ישנים וזה לפעמים קשה לאנשים. אפשר וחייבים למצוא דרך להחליש אותם. הפתרון הוא לא בחיסול

אלא בנטרול. במדינת חוק אתה מעניש פושעים, לא מתנקם בהם, וזה
הבדל גדול. בענישה של פושע אתה מרחיק אותו מהחברה שאותה
הוא סיכן ופגע. בנקמה אתה הרבה פעמים פוגע בחפים מפשע. רוב
אלו שמדברים על התפכחות בעצם לוקים בעיוורון זמני".

מצד שני, מי שנפגעו, משפחות של מי שנפגעו, מאילו משאבי נפש הם אמורים לייחל לשלום, לאיפוק?

"יש ביטוי, במותם ציוו לנו את החיים. מה שקורה עכשיו הוא שבמותם
מצווים לנו עוד מתים. 'וכשכל זה כבר נגמר, אז אנחנו שלושה,
המלחמה הבאה, את והתמונה', חנוך לוין כתב את זה ב-1968.
משעמם כמעט לחשוב כמה לא למדנו. אני מרגיש באופן חריג, שיש
פה כוח חדש, שיש פה קבוצה של בונים. צריך למנוע את ההרס,
לשים מחסום להרס, זאת התקווה היחידה".

בינתיים, ייתכן שנהרין יפנה את התסכול בחזרה לסטודיו. למרות שלא
תיכנן ליצור עבודה חדשה, הוא מהרהר בדבר. וכמו שהשנים
האחרונות היו מלאות ביצירות שנדמו כמו צילומים של מצב רגשי
שתוצאותיו מסקרנות, גם עכשיו אפשר לתהות מה תלד העת הזאת,
גם אם בינתיים נראה שהיצירה האולטימטיבית לתקופה כבר נוצרה
לפני ארבע שנים ומוצגת עתה.

אוהד נהרין (משמאל) מבצע עם אבי בללי את "אנאפאזה" בפארק תמנע, 2022 צילום: מוטי קמחי

כך או כך, נהרין לא מדבר על פרישה. וגם כשהדבר יעלה על הפרק,
לא ברור מי יוכל להיכנס לנעליו. החיסרון שבדומיננטיות של נהרין הוא
הדומיננטיות של נהרין. די קשה לחשוב על יוצרת או יוצר מקומיים
שלא הושפעו ממנו, ששפת התנועה שלהם לא מתכתבת איכשהו עם
גאגא או מתייחסת לחזון האסתטי שלו. הגדולים שבהם, משרון אייל
ועד חופש שכטר, הקימו הרכבים בינלאומיים מהוללים משל עצמם.
אבל השאלה, שאלת היורש, נשאלת מפעם לפעם.

"אני לא חושב על זה", נהרין אומר. "אני מתחלק כל הזמן במה שאני
יודע ובמה שאני מגלה עם האנשים שאיתם אני עובד, אני לא מסתיר
כלום. יש היום המון אנשים, יוצרים מוכשרים שרקדו בלהקה,

שמצליחים בעולם. אני לא קורא להם יורשים, הם יוצרים טובים וחשובים ויש להם את דרכם, והפגישה שלנו היתה משמעותית בדרך הזאת. מעבר לזה, אני פוגש כל יום אנשים מוכשרים מאוד, רבים מהם אנשים שאני עובד איתם. אין לי תחושה שאני חשוב מהם. יש בינינו הסכם, בחוזה שלנו אני זה שיוצר ריקודים עבורם. זה לא אומר שבגלל זה אני יותר חשוב או חכם. זה לא נכון, ההיפך אפילו. זה שם אותי במקום. בכל אופן במקום שאני רוצה להיות בו".

לחצו לקבלת עדכונים בנושא:

+ להקת בת שבע

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר | רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ